

Nr 149.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående pension för framlidne rektorn vid tekniska skolan i Stockholm B. V. Adlers änka; gifven Stockholms slott den 8 april 1910.

Under återopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen, att för framlidne rektorn vid tekniska skolan i Stockholm Bror Victor Adlers änka Ida Laurentia Adler, född Holter, å allmänna indragningsstaten uppföra en årlig pension af 800 kronor att utgå från och med februari månad 1910 och så länge hon förblifver i sitt nuvarande änkestånd.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
Min Allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

P. E. Lindström.

Utdrag af protokollet öfver ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 8 april 1910.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve TAUBE,
Statsråden: HEDERSTIERNA,
SWARTZ,
grefve HAMILTON,
grefve EHRENSVÄRD,
MALM,
LINDSTRÖM,
NYLANDER,
VON SYDOW.

Föredragande departementschefen, statsrådet Lindström, anförde här-
efter:

Den 12 januari 1910 afled rektorn vid tekniska skolan i Stockholm Bror Victor Adler. Han efterlämnade änka, Ida Laurentia Adler, född Holter, samt fem myndiga barn. Tillgångarna i boet uppgingo till 40,438 kronor och skulderna till 20,909 kronor 83 öre, hvadan boets behållning utgjorde 19,528 kronor 17 öre.

Uti en till styrelsen för tekniska skolan ingifven, till Kungl. Maj:t ställd skrift, anhöll änkan Adler i underdånighet, att Kungl. Maj:t täcktes hos Riksdagen utverka pension åt henne under hennes återstående lifstid till belopp af 800 kronor årligen. Hon grundade denna framställning därpå, att hennes affidne make under omkring 25 år ägnat staten sina

odelade krafter och sitt varmaste intresse, att han härunder med brinnande nit och aldrig sviktande plikt känsla förvaltade det honom lämnade förtroendeuppdraget, att han detta oakadt ej beredts tillfälle att själf kunna efterlämna ett för hans änka erforderligt kapital, att änkan Adler själf saknade förmögenhet, samt att hon, som var född år 1858, ansåge sig ur stånd att genom eget arbete skaffa sig erforderliga existensmedel.

Med underdånig skrifvelse den 14 mars 1910 öfverlämnade bemälda styrelse denna framställning till Kungl. Maj:t och anförde därvid hufvudsakligen följande.

Rektor Adler hade alltsedan den 12 juli 1886 till sin död, alltså i 24 år, varit tekniska skolans föreståndare. Dessförinnan hade han sedan 1876, alltså i tio års tid, tjänstgjort såsom lärare vid Chalmers tekniska läroanstalt i Göteborg. Under sin rektorstid vid tekniska skolan hade Adler år 1890 förordnats till afdelningsföreståndare för byggnadsyrkesskolan, hvilken befattning han innehåft till och med år 1894, då han öfvertagit afdelningsföreståndarskapet för högre konstindustriella skolan, som han bibehållit till sin död. Såsom lärare hade han verkat: uti tekniska afton- och söndagsskolan i perspektivlära 1886—87; uti högre konstindustriella skolan i mönsterritning med tillämpningar från år 1886; uti byggnadsyrkesskolan i byggnadskonst 1887—1894 samt i träbyggnaders konstruktion 1888—1894.

Under dessa 24 år hade Adler sålunda i olika riktningar, med aldrig svikande plikt trohet oafbrutet och energiskt verkat för tekniska skolans bästa. Också hade läroverket under hans ledning utvecklats på ett särdeles erkännansvärdt sätt. Det ökade elevantalet, det hvarje år företedda solida skolarbetet, de många inhemska och internationella utställningar, i hvilka skolan på ett lysande sätt gjort sig gällande till vårt lands heder, lämnade härpå talande bevis.

Som ytterligare exempel på Adlers framgångsrika verksamhet inom skolan ville styrelsen därjämte erinra om, att skolans nyaste afdelning, maskinyrkesskolan, hvilken genom den stora årliga elevtillströmningen visat sig på ett ändamålsenligt sätt fylla ett verkligt behof, till väsentlig del tillkommit på hans initiativ år 1890.

Jämte detta oförtrutna arbete såsom tekniska skolans rektor hade Adler i tal och skrift, genom föredrag och afhandlingar på mångfaldigt sätt verkat inom landet i den tekniska undervisningens tjänst. Sedan år 1892 hade han varit af Kungl. Maj:t förordnad såsom inspektör för rikets teckningsundervisning.

Det borde måhända också erinras såsom ett bevis på Adlers vakenhet och lefvande intresse för svensk konstindustri, att han varit en bland de

personer, som först upptagit tanken på att få till stånd en utställning för svensk konstslöjd och konstindustri, liksom ock att Adler sedermera med oförtröttadt intresse oafåtligt verkat för utställningens planerande och genomförande under år 1909.

Med hänsyn till hvad ofvan anförts och i betraktande af de ringa tillgångar, som enligt änkan Adlers upplysning stode henne till förfogande, måste styrelsen, som ansåge det vara med billighet och rättvisa öfverensstämmande, att änkan efter en man, som med framgång verkat så mycket till det allmännas nytta, icke saknade det understöd, som kräfdes för att utan alltför stora bekymmer på anspråkslöst sätt framlefva sin återstående lifstid, på det varmaste förorda den gjorda framställningen.

Visserligen syntes det kunna erinras, att det under år 1908 stått Adler öppet att, genom anmälan att lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension måtte å honom vinna tillämpning och därmed följande skyldighet att tillhöra civilstatens änke- och pupillkassa, bereda sin efterlevande änka rätt till pension. Styrelsen tilläte sig dock i underdånighet framhålla, att Adler, äfven förutsatt att hans hälsotillstånd, på sätt i § 5 af nådiga reglementet för civilstatens änke- och pupillkassa den 21 december 1907 vore stadgadt, icke utgjort hinder för hans inträde i nämnda kassa, måst erlægga ej endast års- och befordringsavgifter utan äfven tilläggsavgift enligt berörda reglementes § 16, hvilka avgifter vid hans ålder skulle uppgått till sådant belopp, att det för Adler med de oreglerade löneförmåner, som af honom åtnjöttes, torde hafva varit en ekonomisk omöjlighet att begagna sig af den utväg till pensionsrätt, som på denna väg stått honom till buds.

Beträffande den ifrågasatta pensionens belopp syntes, då af Adlers löneförmåner såsom rektor 4,000 kronor utgjorde lön och 2,000 kronor tjänstgöringspenningar, mot det ansökta beloppet 800 kronor årligen icke vara något att erinra.

Styrelsen hemställde därför i underdånighet, det täcktes Kungl. Maj:t åt änkan Adler utverka pension till belopp af 800 kronor årligen, att utgå från och med månaden näst efter den, under hvilken rektor Adler afidit, alltså från och med februari månad 1910.

På grund af nådig remiss afgaf statskontoret den 26 mars 1910 underdånigt utlåtande i ärendet, hvarvid statskontoret med afseende å hvad styrelsen för tekniska skolan i Stockholm anført rörande Adlers förtjänstfulla och gagnande verksamhet i statens tjänst samt då hvad hans änka bekomme såsom andel i hans efterlämnade bo icke kunde anses tillräckligt att betrygga hennes försörjning på ålderdomen, ansåg sig böra hemställa, det täcktes Kungl. Maj:t i nådig proposition föreslå Riksdagen,

att en årlig pension till belopp af 800 kronor, motsvarande hvad som skulle hafva tillkommit henne i pension från civilstatens änke- och pupillkassa, därest rektor Adler varit delägare i kassan, måtte å allmänna indragningsstaten uppföras för änkan Adler att utgå från och med februari månad 1910, så länge hon förblefve i sitt nuvarande änkestånd.

På grund af hvad sålunda förekommit och med hänsyn särskildt till Adlers synnerligen förtjänstfulla verksamhet i det allmännas tjänst får jag i underdånighet hemställa, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att för framlidne rektorn vid tekniska skolan i Stockholm Bror Victor Adlers änka Ida Laurentia Adler, född Holter, å allmänna indragningsstaten uppföra en årlig pension af 800 kronor att utgå från och med februari månad 1910 och så länge hon förblifver i sitt nuvarande änkestånd.

På tillstyrkan af statsrådets öfriga ledamöter behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i nåder bifalla hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt, och skulle nådig proposition aflåtas till Riksdagen af den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Elis Lindahl.